

مقالات

آیا قراردادهای سرمایه‌گذاری دو جانبه باعث بهبود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌شوند؟

بخش دوم

ماری هال وارد - دریمیر

(Mary Hallward-Driemeier)

امکان اجرای اصلاحات را توسط سیاستگذاران بسیار محدود کرده و دامنه تعهدات آنها را زیاد می‌کند. رسمی کردن روابط، حمایت در برابر مشکلات بی‌ثباتی و توجه سیاستگذاران به شرایط ذکر شده در قراردادهای عوامل بسیار مهمی در تنظیم قراردادهای سرمایه‌گذاری دو جانبه به شمار می‌آیند.

چکیده

با توجه به اینکه قراردادهای سرمایه‌گذاری دو جانبه ابزار مهمی در جذب سرمایه‌گذاری خارجی محسوب و شمار می‌آید، تعداد این قراردادها در کشورهای در حال پیشرفت رو به افزایش است. هدف این مقاله ارزیابی کلی و تجربی قراردادهای سرمایه‌گذاری دو جانبه (BIT) و نقش آنها در افزایش جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای طرف قرارداد است. تا سال ۲۰۰۰، نیمی از سرمایه‌گذاری مستقیم کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) در کشورهای در حال پیشرفت از طریق قراردادهای سرمایه‌گذاری دو جانبه صورت می‌گرفت. چنین رقمی فقط نشانگر افزایش تعداد کشورهایی است که با یکدیگر طرف قرارداد شده‌اند ولی نشانه توسعه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای میزبان نیست. نتایج بررسی این قراردادها همچنین نشان می‌دهد که این قراردادها فقط مکمل حقوق مالکیت داخلی و نظام قانونی کشورها بوده‌اند و نقش جایگزینی آنها را ندارند. ایجاد حقوق مالکیت

گرایش قراردادهای BIT

اولین قرارداد BIT در سال ۱۹۵۹ منعقد شد. از آن زمان تعداد این قراردادها به خصوص در دهه ۱۹۸۰ رو به افزایش بوده است و در دهه ۱۹۹۰ تعداد آنها به اوج خود رسید. در سال ۱۹۹۰ فقط ۴۷۰ قرارداد امضا شده بود در حالی که در سال ۲۰۰۰ تعداد آنها به ۲۰۰۰ قرارداد می‌رسید. تقریباً همه قراردادهای اولیه BIT بین کشورهای ثروتمند سازمان همکاری اقتصادی و توسعه و کشورهای در حال پیشرفت منعقد می‌شد. با سقوط دیوار برلین و فروپاشی شوروی سابق، بسیاری از

جدید و جایگزین شدن قانونی بهتر، تنها انگیزه کشورهای در حال پیشرفت برای امضای قراردادهای سرمایه‌گذاری دو جانبه است. نتایج این تحقیق زمانی اهمیت پیدا می‌کند که می‌بینیم اولاً تعداد این قراردادها رو به افزایش است، ثانیاً تعداد شکایت‌های قانونی نشان می‌دهند حقوقی که به سرمایه‌گذار خارجی اعطا می‌شود، نه تنها از حقوق سرمایه‌گذاران داخلی بیشتر است بلکه

کشورهای اروپای شرقی نیز با کشورهای سازمان همکاری اقتصادی و توسعه و با کشورهای در حال پیشرفت قرارداد امضا کردند. اخیراً امضای این قراردادها میان کشورهای در حال پیشرفت بسیار متداول شده است.

تا قبل از سال ۲۰۰۰ بیش از نیمی از جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی از کشورهای سازمان همکاری اقتصادی و توسعه به کشورهای در حال پیشرفت با قراردادهای BIT پوشش داده می‌شد. این تحقیق قصد دارد به بررسی این مساله بپردازد که آیا چنین افزایشی در تعداد قراردادهای BIT به دلیل افزایش تعداد کشورهای طرف قرارداد است یا خیر؟ و همچنین آیا جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به کشورهایی که تحت پوشش قراردادهای سرمایه‌گذاری قرار دارند، منتقل می‌شود یا خیر؟ کاملاً مشخص است که یک قرارداد BIT نمی‌تواند دلیلی برای دریافت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی باشد. کشورهای میزبان و سرمایه‌گذار زیادی با انبوهی از سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی وجود دارند که حتی یک قرارداد BIT هم به امضا نرسانده‌اند. ژاپن که دومین منبع سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی محسوب می‌شود، فقط ۴ قرارداد BIT منعقد کرده است. آمریکا نیز با چین که بزرگترین بازار سرمایه‌گذاری آمریکا محسوب می‌شود، قراردادی از این دست به امضا نرسانده است. برزیل که یکی از بزرگترین دریافت‌کننده‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌باشد، حتی یک قرارداد BIT نیز ندارد. علاوه بر این، کشورهای زیادی می‌باشند که قراردادهای BIT متعددی دارند ولی سرمایه خارجی بسیار محدودی وارد کشورشان می‌شود. منطقه جنوب صحرای آفریقا تلاش زیادی برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی کرده و از این رو قراردادهای توافق‌نامه‌های زیادی به امضا رسانده است که در آنها از حق سرمایه‌گذاران حمایت شود ولی هنوز موفق نشده است به هدف‌های خود برای

افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دست یابد. مثال‌های دیگری نیز از کشورهایمانند کوبا وجود دارد که حتی یک قرارداد BIT نیز با بزرگترین کشورهای سرمایه‌گذار خارجی خود یعنی مکزیک و کانادا به امضا نرسانده است. در مقابل ۶۰ درصد کشورهایمانند کوبا با آنها قرارداد BIT دارد، نتوانسته‌اند در کوبا سرمایه‌گذاری کنند.

سایر مطالعات

درخصوص اهمیت قوانین و حقوق مالکیت مقالات زیادی منتشر شده است.

ژاپن که دومین منبع سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی محسوب می‌شود، فقط ۴ قرارداد BIT منعقد کرده است. آمریکا نیز با چین که بزرگترین بازار سرمایه‌گذاری آمریکا محسوب می‌شود، قراردادی از این دست به امضا نرسانده است.

بسیاری از آنها به تاثیر این قوانین بر روند رشد توجه بیشتری دارند تا به سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی. (Knack and Keefer) ۱۹۹۵، Acemoglu, Johnson and Robinson ۲۰۰۱، Daude and Stein ۱۹۹۵) به مطالعه تاثیر قوانین بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال پیشرفت و پیشرفته می‌پردازند و تاثیر مثبت قوانین را بر سرمایه‌گذاری خارجی تایید می‌کنند. Hallward-Driemeier (۲۰۰۲) به تاثیر این قوانین بر سرمایه‌گذاری خارجی در کشورهای در حال پیشرفت می‌پردازند و تاثیر ضعیف

آنها را مورد تایید قرار می‌دهند. در این مطالعات از مقیاس‌های وسیع حقوق مالکیت، رده بندی ICRG یا شاخص Kaufmann, Kraay, Zoido-Lobaton (KKZ) استفاده شده است.

مقالات دیگری نیز منتشر شده است که به بررسی سایر هماهنگی‌های دو جانبه و تاثیر آنها بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌پردازند. Blonigen and Davies (۲۰۰۰) نقش معاهده‌های مالیاتی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. آنها به این نتیجه می‌رسند که برخلاف انتظار همه، معاهده‌های مالیاتی می‌تواند سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را تضعیف کند و معتقدند که از این معاهده‌ها به عنوان ابزاری استفاده می‌شود که به کمک آنها فرار از مالیات کاهش پیدا می‌کند ولی نمی‌توان از آنها برای تسهیل پرونده‌های مالیاتی و جلوگیری از دو برابر شدن مالیات‌ها استفاده کرد. Yeyati, Stein and Daude (۲۰۰۲) به بررسی نقش ادغام منطقه‌ای و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی پرداخته‌اند و این پرسش را پاسخ می‌دهند که آیا دسترسی بیشتر به بازارهای بزرگ‌تر می‌تواند سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را افزایش دهد؟ اگر چه آنها فقط جریان سرمایه‌گذاری خارجی در کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی را مورد ارزیابی قرار می‌دهند، ولی تاثیر توافقات تجاری را کاملاً مشهود می‌دانند.

تاثیر قراردادهای BIT مباحث گسترده‌ای را در مجلات حقوقی برانگیخته است. در این مباحث قراردادهای BIT به عنوان ابزاری برای ایجاد تعهد در قبال مشکلات بی‌ثباتی و نوسانات اقتصادی مورد بررسی قرار گرفته است. این قراردادها از نظر مشکلات استراتژیکی که طرفین آن دارند، ارزیابی می‌شوند. در هیچ کدام از آنها میزان تاثیر این قراردادها بر جذب سرمایه خارجی مورد توجه قرار نمی‌گیرد.

در مباحث اقتصادی نیز قراردادهای BIT کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. یک تحقیق

در این زمینه توسط آنکتاب انجام شده است (۱۹۹۸). این تحقیق تاثیر ۲۰۰ قرارداد BIT را بر روی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با مقایسه سال قبل و بعد از امضای قرارداد ارزیابی می‌کند. در این تحقیق رابطه بسیار ضعیفی بین قراردادهای BIT و جریان سرمایه‌گذاری خارجی مشاهده شد و مشخص گردید که قراردادهای BIT هیچ نقشی در روند رو به افزایش سرمایه‌گذاری خارجی در طول زمان نداشتند. نتیجه مطالعه مقطعی ۱۳۳ کشور میزبان در سال ۱۹۹۵ نشان داد که قراردادهای BIT باعث افزایش سرمایه‌گذاری خارجی نمی‌شوند و انبوه قراردادهای BIT که توسط کشوری امضا شده باشند، به معنی افزایش جریان سرمایه‌گذاری خارجی نیست، در حالی که نتیجه این مطالعه مقطعی بسیار جالب است. ارزیابی‌های دقیق‌تری نیاز است که تاثیر چنین معاهده‌های سرمایه‌گذاری را در طول زمان مورد بررسی قرار دهند. در این بررسی اطلاعات مربوط به جریان دو جانبه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی مورد توجه قرار گرفته است. متغیرهایی که در این بررسی تاثیر آنها در نظر گرفته نمی‌شود نیز معرفی شده‌اند و همچنین برخی از مسایل اقتصادی که در تحقیق آنکتاب مورد توجه نبودند، به بحث گذاشته می‌شوند.

اطلاعات

این بررسی و تحقیق اهمیت قراردادهای BIT را برای سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای میزبان عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه و همچنین در کشورهای میزبان در حال پیشرفت مورد بررسی قرار می‌دهد. دلیل آن نیز این است که در سال‌های اخیر بیشتر قراردادهای BIT بین کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه و کشورهای در حال پیشرفت منعقد شده است. همچنین بخش اعظم جریان سرمایه‌گذاری خارجی به داخل کشورهای در حال توسعه، از جانب کشورهای عضو این سازمان می‌باشد. امضای یک قرارداد BIT

با یک کشور در حال پیشرفت که از حقوق مالکیت ضعیف برخوردار است، منطقی به نظر می‌رسد و همین امر موجب شکل‌گیری این فرضیه می‌شود که تقویت حقوق مالکیت می‌تواند جریان سرمایه‌گذاری خارجی را تغییر دهد

در این مقاله خروج سرمایه از ۲۰ کشور عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه به ۳۱ کشور در حال پیشرفت ارزیابی می‌شود

با سقوط دیوار برلین و فروپاشی شوروی سابق، بسیاری از کشورهای اروپای شرقی نیز با کشورهای سازمان همکاری اقتصادی و توسعه و با کشورهای در حال پیشرفت قرارداد امضا کردند. اخیراً امضای این قراردادها میان کشورهای در حال پیشرفت بسیار متداول شده است.

(هشت کشور دیگر عضو سازمان به خصوص کشورهای که به تازگی به عضویت آن در آمده‌اند، گزارش خروج سرمایه خود را ارائه نداده و به همین دلیل در این گزارش گنجانده نشده‌اند). این تحقیق و بررسی سال‌های ۱۹۸۰ تا ۲۰۰۰ را پوشش داده است و افزایش تعداد قراردادهای BIT را تایید می‌کند. سازمان همکاری اقتصادی و توسعه منبع بیش از ۸۵ درصد از جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال پیشرفت محسوب می‌شود، بنابراین این کار توانسته است بخش اعظم سرمایه‌گذاری خارجی در کشورهای در حال پیشرفت و سرمایه‌گذاری خارجی تحت قراردادهای BIT را پوشش دهد.

هم زمان با افزایش تعداد قراردادهای BIT، سهم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال پیشرفت که با یک قرارداد پوشش داده می‌شوند، افزایش چشمگیری یافته است. در سال ۱۹۸۰ سهم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تحت یک قرارداد کمتر از ۵ درصد بود که تا قبل از سال ۲۰۰۰ این رقم به ۵۰ درصد رسید؛ اگر چه، چنین رشدی در کشورهایی که یک قرارداد BIT دارند، ناشی از دگرگونی‌های ساختاری است، زیرا همانطور که کشورهای بیشتری معاهده‌های سرمایه‌گذاری امضا می‌کنند، جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی نیز افزایش بیشتری می‌یابد.

این مقاله علاوه بر توجه به تاریخ تایید قراردادهای BIT^(۱) و وسعت کشور سرمایه‌گذار، وسعت کشور میزبان، تولید ناخالص داخلی کشور میزبان، ثبات اقتصاد کلان کشور میزبان (همراه با نرخ تورم)، باز بودن کشور میزبان برای تجارت و تفاوت تحصیلاتی کشور میزبان و سرمایه‌گذار را ارزیابی می‌کند. این اطلاعات از شاخص‌های توسعه جهانی بانک جهانی و از متغیرهای تحصیلی Barro و Lee گرفته شده‌اند.

دو متغیر ساختگی نیز در این مطالعه گنجانده شدند. این یک متغیر برای سنجش پیامدهای تغییرات سیاسی و اقتصادی در اروپای شرقی و شوروی سابق در دهه ۱۹۹۰ نسبت به دهه ۱۹۸۰ استفاده شده است. برخی از این کشورها در اوایل دهه ۱۹۹۰ قراردادهای BIT خود را تایید کردند و بسیاری معتقدند قراردادهای BIT پس از تغییر رژیم در این کشورها اهمیت پیدا کرد. از متغیر دیگر در تایید قرارداد نفتا استفاده می‌شود. نفتا یک معاهده سرمایه‌گذاری دو جانبه محسوب نمی‌شود اما زبان آن بسیار نزدیک به زبان این معاهده‌ها بوده و جزئی از آنها به شمار می‌آید. البته برخلاف قراردادهای BIT قرارداد نفتا یک توافق نامه تجاری بود که مکزیک را به مرکز پر جاذبه سرمایه‌گذاری برای صادرات به آمریکا و کانادا تبدیل کرد.

فرضیه‌ها

اهمیت تایید یک قرارداد BIT از راه‌های مختلف مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. مساله حائز اهمیت چگونگی تغییر حقوق مالکیتی است که تحت قراردادهای BIT اعمال می‌شوند. بنابراین ابزارهای سنجش بیشتر به تغییرات در طول زمان وابسته‌اند تا به تغییرات بین کشوری. تاثیراتی که این قراردادها در کشورهای میزبان و سرمایه‌گذار به همراه دارند، ممکن است برخی ویژگی‌های غیر قابل مشاهده را نیز تغییر دهد، از این رو اهمیت این قراردادها در طول زمان مورد بررسی قرار می‌گیرد. اولین ابزار سنجش این است که در محاسبات آماری ارزش (۱) به تایید یک قرارداد BIT بین کشور میزبان و سرمایه‌گذار اختصاص داده شود. میزان تاثیر ضریب این متغیر نشانگر اهمیت معاهده خواهد بود. ابزار سنجش دیگر نیز توجه به زمانی است که یک قرارداد BIT بتواند سرمایه خارجی جذب کند. برخی از سرمایه‌گذاران سرمایه‌گذاری خود را به بعد از امضا قرارداد موکول می‌کنند که می‌تواند افزایش سرمایه‌گذاری را به همراه داشته باشد. همچنین علنی کردن قرارداد نیز می‌تواند باعث افزایش سرمایه‌گذاری شود. در این مطالعه از متغیرهایی استفاده می‌شود که نشانگر دوره سه ساله پس از تایید قرارداد است.

سومین ابزار سنجش نیز به بررسی کشورهایی می‌پردازد که در زمان مشخص شده این مطالعه، قراردادهایی را منعقد کرده‌اند و به کمک این ابزار میانگین سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در سه سال قبل از امضای قرارداد و سه سال پس از تایید آن مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. سومین ابزار سنجش این است که از متغیرهایی استفاده شود که تا پنج سال پس از تایید قرارداد، و سال تایید آن در میان دو کشوری که قرارداد را امضا کرده‌اند، مورد ارزیابی قرار گیرد تا ببینیم آیا دو کشور از ثبات الگویی در این سال‌ها برخوردار بودند یا خیر؟ همچنین به کمک متغیرهایی که مربوط به سال‌های

قبل از تایید قرارداد می‌باشند نیز می‌توان دید که آیا قراردادهای پس از افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی منعقد شده‌اند یا خیر؟

فرضیه‌ها به کمک میزان دریافت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، و نسبت میزان سرمایه‌گذاری خارجی به تولید ناخالص داخلی کشور میزبان ارزیابی می‌شوند. با وجود این که الگوی کلی باید مشابه باشد، تفاوت‌های اندکی نیز مشاهده می‌شوند. سرمایه‌گذاری خارجی در کشورهای در حال پیشرفت همواره در چند بازار متمرکز بوده است. لازم به ذکر است که این بازارها معمولاً بسیار بزرگ می‌باشند. حالا اگر به جای در نظر گرفتن میزان سرمایه‌گذاری خارجی به میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی نسبت به تولید ناخالص داخلی (FDI/GDP) توجه کنیم، مشاهده می‌کنیم که این نسبت نوسانات (واریانس) کمتری نشان می‌دهد. برخی کشورها از نسبت بالاتری برخوردارند. همانطور که سرمایه‌گذاری می‌تواند الگویی ناهموار داشته باشد، برخی پروژه‌های سرمایه‌گذاری بزرگ می‌توانند بخش مهمی از یک اقتصاد را تشکیل دهند. یک مشکل دیگر این است که میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در طول این زمان افزایش یابد. از این رو متغیرهایی که پس از امضای قرارداد ارزش عددی یک گرفتند، تنها به دلیل روند صعودی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی است. در نتیجه یک گزینه برای مشخص کردن روند سرمایه‌گذاری خارجی نیز به این مطالعه اضافه شد.

رگرسیون، میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و نسبت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به تولید ناخالص داخلی (FDI/GDP) مشخص می‌کند که آیا قراردادهای BIT سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را افزایش می‌دهند یا خیر؟ سوال دیگر که در این میان مطرح می‌شود این است که آیا این قراردادها می‌توانند مقاصد سرمایه‌گذاری خارجی را در میان کشورهای در حال

پیشرفت تغییر دهند؟ برای جواب به این سوال مبلغ سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی که کشور میزبان دریافت می‌کند، با مجموع مبالغی که برای سرمایه‌گذاری خارجی از همان منبع خارج می‌گردد، مقایسه می‌شود. بنابراین سهم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی کشور مقصد X به کشور میزبان Y متغیر وابسته (Dependent) محسوب می‌شود. حال سوال این است که آیا کشور میزبان سهم بزرگی از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی کشور X را پس از انعقاد قرارداد سرمایه‌گذاری دریافت می‌کند یا خیر؟

کشورهای در حال پیشرفت معمولاً از قراردادهای BIT به عنوان ابزاری استفاده می‌کنند که از طریق آنها به سرمایه‌گذاران اطمینان دهند که حقوق مالکیت‌شان حمایت شده است و از این راه می‌توانند فضای سرمایه‌گذاری را در کشورهای خود تقویت کنند، اعتبار چنین تضمین‌هایی به میزان فساد و کیفیت قضایی کشور میزبان بستگی دارد. از این رو وجود یک قرارداد BIT با کیفیت نظام قضایی و میزان فساد در آن کشور رابطه مستقیم دارد تا مشخص شود آیا تضمین‌های ارائه شده توسط این قراردادها در داخل کشور میزبان حقوق مالکیت را به همراه دارند یا خیر؟

مسائل اقتصادی

آیا ممکن است رابطه علت و معلول برعکس شود؟ یعنی وسعت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی باعث شود که کشور سرمایه‌گذار انگیزه بیشتری برای امضای قرارداد BIT با کشور میزبان داشته باشد؟ اگر این فرضیه درست باشد، احتمال آن می‌رود که جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی قبل از امضای قرارداد و یا هم زمان با آن افزایش یابد. از این رو یک فرضیه می‌تواند نشان دهد که افزایش سرمایه‌گذاری خارجی احتمال انعقاد یک قرارداد BIT را افزایش دهد. از طرف دیگر احتمال آن نیز هست که کشورهای میزبانی که سرمایه‌گذاری خارجی قابل توجهی ندارند

در این زمینه توسط آنکتاب انجام شده است (۱۹۹۸). این تحقیق تاثیر ۲۰۰ قرارداد BIT را بر روی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با مقایسه سال قبل و بعد از امضای قرارداد ارزیابی می‌کند. در این تحقیق رابطه بسیار ضعیفی بین قراردادهای BIT و جریان سرمایه‌گذاری خارجی مشاهده شد و مشخص گردید که قراردادهای BIT هیچ نقشی در روند رو به افزایش سرمایه‌گذاری خارجی در طول زمان نداشتند. نتیجه مطالعه مقطعی ۱۳۳ کشور میزبان در سال ۱۹۹۵ نشان داد که قراردادهای BIT باعث افزایش سرمایه‌گذاری خارجی نمی‌شوند و انبوه قراردادهای BIT که توسط کشوری امضا شده باشند، به معنی افزایش جریان سرمایه‌گذاری خارجی نیست، در حالی که نتیجه این مطالعه مقطعی بسیار جالب است. ارزیابی‌های دقیق‌تری نیاز است که تاثیر چنین معاهده‌های سرمایه‌گذاری را در طول زمان مورد بررسی قرار دهند. در این بررسی اطلاعات مربوط به جریان دو جانبه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی مورد توجه قرار گرفته است. متغیرهایی که در این بررسی تاثیر آنها در نظر گرفته نمی‌شود نیز معرفی شده‌اند و همچنین برخی از مسایل اقتصادی که در تحقیق آنکتاب مورد توجه نبودند، به بحث گذاشته می‌شوند.

اطلاعات

این بررسی و تحقیق اهمیت قراردادهای BIT را برای سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای میزبان عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه و همچنین در کشورهای میزبان در حال پیشرفت مورد بررسی قرار می‌دهد. دلیل آن نیز این است که در سال‌های اخیر بیشتر قراردادهای BIT بین کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه و کشورهای در حال پیشرفت منعقد شده است. همچنین بخش اعظم جریان سرمایه‌گذاری به داخل کشورهای در حال توسعه، از جانب کشورهای عضو این سازمان می‌باشد. امضای یک قرارداد BIT

با یک کشور در حال پیشرفت که از حقوق مالکیت ضعیف برخوردار است، منطقی به نظر می‌رسد و همین امر موجب شکل‌گیری این فرضیه می‌شود که تقویت حقوق مالکیت می‌تواند جریان سرمایه‌گذاری خارجی را تغییر دهد

در این مقاله خروج سرمایه از ۲۰ کشور عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه به ۳۱ کشور در حال پیشرفت ارزیابی می‌شود

با سقوط دیوار برلین و فروپاشی شوروی سابق، بسیاری از کشورهای اروپای شرقی نیز با کشورهای سازمان همکاری اقتصادی و توسعه و با کشورهای در حال پیشرفت قرارداد امضا کردند. اخیراً امضای این قراردادها میان کشورهای در حال پیشرفت بسیار متداول شده است.

هشت کشور دیگر عضو سازمان به خصوص شوریهایی که به تازگی به عضویت آن در آمده‌اند، گزارش خروج سرمایه خود را ارایه نداده و به همین دلیل در این گزارش گنجانده نشده‌اند. این تحقیق و بررسی سال‌های ۱۹۸۰ تا ۲۰۰۰ را پوشش داده است و افزایش تعداد قراردادهای BIT را تایید می‌کند. سازمان همکاری اقتصادی و توسعه منبع بیش از ۸۵ درصد از جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال پیشرفت محسوب می‌شود، بنابراین این کار توانسته است بخش اعظم سرمایه‌گذاری خارجی در کشورهای در حال پیشرفت و سرمایه‌گذاری خارجی تحت قراردادهای BIT را پوشش دهد.

هم زمان با افزایش تعداد قراردادهای BIT، سهم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال پیشرفت که با یک قرارداد پوشش داده می‌شوند، افزایش چشمگیری یافته است. در سال ۱۹۸۰ سهم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تحت یک قرارداد کمتر از ۵ درصد بود که تا قبل از سال ۲۰۰۰ این رقم به ۵۰ درصد رسید؛ اگر چه، چنین رشدی در کشورهایی که یک قرارداد BIT دارند، ناشی از دگرگونی‌های ساختاری است، زیرا همانطور که کشورهای بیشتری معاهده‌های سرمایه‌گذاری امضا می‌کنند، جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی نیز افزایش بیشتری می‌یابد.

این مقاله علاوه بر توجه به تاریخ تایید قراردادهای BIT^(۱) وسعت کشور سرمایه‌گذار، وسعت کشور میزبان، تولید ناخالص داخلی کشور میزبان، ثبات اقتصاد کلان کشور میزبان (همراه با نرخ تورم)، باز بودن کشور میزبان برای تجارت و تفاوت تحصیلاتی کشور میزبان و سرمایه‌گذار را ارزیابی می‌کند. این اطلاعات از شاخص‌های توسعه جهانی بانک جهانی و از متغیرهای تحصیلی Barro و Lee گرفته شده‌اند.

دو متغیر ساختگی نیز در این مطالعه گنجانده شدند. این یک متغیر برای سنجش پیامدهای تغییرات سیاسی و اقتصادی در اروپای شرقی و شوروی سابق در دهه ۱۹۹۰ نسبت به دهه ۱۹۸۰ استفاده شده است. برخی از این کشورها در اوایل دهه ۱۹۹۰ قراردادهای BIT خود را تایید کردند و بسیاری معتقدند قراردادهای BIT پس از تغییر رژیم در این کشورها اهمیت پیدا کرد. از متغیر دیگر در تایید قرارداد نفتا استفاده می‌شود. نفتا یک معاهده سرمایه‌گذاری دو جانبه محسوب نمی‌شود اما زبان آن بسیار نزدیک به زبان این معاهده‌ها بوده و جزیی از آنها به شمار می‌آید. البته برخلاف قراردادهای BIT قرارداد نفتا یک توافق نامه تجاری بود که مکزیکی را به مرکز پر جاذبه سرمایه‌گذاری برای صادرات به آمریکا و کانادا تبدیل کرد.

برای افزایش آن از قراردادهای BIT استفاده کنند. بنابراین اگر این فرضیه درست باشد، باید سرمایه‌گذاری خارجی قبل از امضای قرارداد منفی باشد. تایید هر کدام از این فرضیه‌ها به ارزیابی‌های تجربی نیاز دارد.

نکات مثبت یک قرارداد BIT به کمک متغیرهای ابزاری متفاوتی ارزیابی می‌شوند. یکی از این ابزارها مطالعه سایر قراردادهای BIT است که کشور میزبان با کشورهایی به جز کشور سرمایه‌گذار مورد مطالعه، منعقد کرده است. علاقه یک کشور میزبان برای تایید یک قرارداد BIT که با تعدادی از قراردادهای BIT دیگر این کشور سنجیده می‌شود، احتمال امضای یک قرارداد BIT را با یک کشور سرمایه‌گذار افزایش می‌دهد در حالی که تعداد قراردادهای سرمایه‌گذاری کشور میزبان نباید تاثیری بر میزان سرمایه‌گذاری خارجی کشور سرمایه‌گذار داشته باشد. برای مثال، وقتی سرمایه‌گذاران آمریکایی قصد دارند در هندوستان سرمایه‌گذاری کنند، این پرسش که آیا هندوستان قرارداد سرمایه‌گذاری با آمریکا یا فرانسه دارد، تاثیری بر تصمیم آنها ندارد. در

حالی که ممکن است هندوستان که قبلاً قراردادهای سرمایه‌گذاری مشابهی با کشورهای دیگر داشته است، در تصمیمگیری خود برای امضای قراردادی با آمریکا تحت تاثیر قراردادهای دیگر خود باشد.

یکی از کمبودهای اطلاعات موجود این است که بسیاری از ستون‌ها خالی مانده‌اند. با اینکه اطلاعات از جانب کشور سرمایه‌گذار گزارش شده است ولی آنها کل سرمایه‌گذاری خارجی خود را در کشورهای میزبان گزارش نکرده‌اند. بنابراین نمی‌توان نتیجه‌گیری کرد که ستون‌های خالی نشانه سرمایه‌گذاری صفر است یا نشان‌دهنده رقمی که گزارش نشده است. این امر بدیهی است که ارزش حقیقی یک سلول خالی کمتر از ارزش‌های گزارش شده است. برای حل این مساله رگرسیون فقط روی اطلاعات گزارش شده انجام شده است. علاوه بر آن از روش‌هایی نیز استفاده شد که جاهای خالی با صفر پر شد. رگرسیون باروش‌های مختلفی برای اعداد گزارش نشده، انجام شد. در کلیه این روش‌ها نتایج یکسان ماند. ستون‌های خالی فقط در این دو

مورد پر شد:

الف- برای سال‌هایی پس از اینکه یک کشور سرمایه‌گذار گزارش خود را شروع کرد (برخی از کشورها تا سال ۱۹۸۵ گزارش نمی‌دادند) و

ب- برای کشورهایی که در یک سال حداقل ۵ رقم گزارش داده باشند (انگلستان هیچ رقمی را در سال ۱۹۸۴ گزارش نداد، از این رو هیچکدام از آنها با صفر پر نشد).

زیرنویس:

۱- در تحقیق انکتاد هم تاریخ امضای قرارداد و هم تاریخ تایید آن منتشر شده است. چنین وجه تمایزی از آن جهت مهم است که یک قرارداد فقط در صورتی اجرا می‌شود که تایید شود. موارد بسیاری مشاهده شده که یک قرارداد امضا شده هرگز تایید نشده است (برای مثال برزیل ۱۳ قرارداد BIT امضا شده دارد که حتی یک قرارداد آن هم تایید نشده است). این بررسی فقط از تاریخ تایید این قراردادها در مطالعات خود استفاده می‌کند.

با بیش از بیست سال تجربه و کیفیت برتر در خدمات حمل و نقل بین المللی و امور گمرکی

شرکت بارانداز بهاور

حمل و نقل بین المللی و خدمات کشتیرانی
(با مسئولیت محدود)
(گیر و فورواردر)

**BARANDAZ BAHAVAR INT'L
TRANSPORT & SHIPPING SERVICE CO. LTD.
(CARRIER & FORWARDER)**

Tel : 009821 77632351- 77508430- 77500597- 77511619/20- 77632353/9
Fax: 009821 77533675
E-mail : barandazbahavar@neda.net
URL : www.barandazbahavar.com

- حمل محمولات از اقصی نقاط دنیا به ایران و بالعکس (زمینی - دریایی، هوایی)
- حمل محمولات نمایشگاهی و پروژه ای
- ترانزیت کالا از مبادی ورودی کشور به کلیه گمرکات داخلی و مناطق ویژه اقتصادی
- ترانزیت کالا از مبادی ورودی کشور به کشورهای CIS و خاور میانه و بالعکس
- اخذ بیمه نامه باربری محمولات صادراتی و وارداتی
- ترخیص کالا از کلیه گمرکات کشور و مناطق ویژه اقتصادی
- دارای نمایندگیهای فعال در پنج قاره دنیا
- سرویس (DOOR TO DOOR)
- در اختیار داشتن بیش از صد دستگاه کامیون ایرانی و خارجی

جهت کسب اطلاعات بیشتر با دفتر مرکزی این شرکت تماس حاصل فرمائید.